

3. Vad gör jag om jag misstänker byggnadstekniska brister som gör att jag mår dåligt av innemiljön (upplever innemiljöproblem)?

Vem är ansvarig för innemiljön?

Den som äger en fastighet har också ansvaret för att byggnaden uppfyller alla tekniska myndighetskrav som gäller innemiljön. På en arbetsplats ansvarar dessutom arbetsgivaren för att de anställdas innemiljö är hälsosam. Om du är arbetsgivare är det viktigt att du tar reda på vem som har ”rådighet” över fastigheten, dvs. vem som har det juridiska ansvaret för byggnaden och har rätt att göra ingrepp i byggnadskonstruktion och installationer samt vidta åtgärder som förändrar byggnaden.

Vem bör jag kontakta i första hand?

Om du **äger din bostad**, är du själv ansvarig för utredning och åtgärd, men kan ofta få råd om du kontaktar ditt försäkringsbolag eller kommunens miljö- och hälsoskyddskontor. Om du **hyr en lägenhet** eller bor i **bostadsrätt** bör du kontakta en representant för hyresvärden eller bostadsrättsföreningen. Är misstanken knuten till din **arbetsplats** bör du alltid i första hand vända dig till din närmaste arbetsledare eller till din arbetsgivare. På **Folkhälsomyndighetens** och **Arbetsmiljöverkets** hemsidor finns allmänna råd om innemiljö i bostäder och i skolor respektive på arbetsplatser.

Vad kan jag göra mera?

Om du hyr en lägenhet eller bor i bostadsrätt och upplever att de ansvariga inte visar tillräckligt intresse för dina problem, finns det flera möjligheter. Du kan kontakta **hyresgästföreningen** för att få råd eller kontakta kommunens **miljö- och hälsoskyddskontor** (den enhet hos kommunen som har ansvar för tillsyn enligt Miljöbalken). Du har normalt rätt att få besök av kommunens hälsoskyddsinspektörer som gör en första bedömning av innemiljön. Om inspektören misstänker att det finns byggnadstekniska brister, kan fastighetsägaren föreläggas att göra en fackmässig utredning av misstänkta brister. Om den utredningen visar på brister, kan miljö- och hälsoskyddsnämnden förelägga fastighetsägaren att åtgärda bristerna. Om du upplever att miljö- och hälsoskyddsnämnden inte heller tar dina besvär på tillräckligt allvar, finns möjlighet att överklaga nämndens beslut till länsstyrelsen och vidare till mark- och miljödomstolen.

På en arbetsplats kan du kontakta arbetsplatsens **skyddsombud** eller **Arbetsmiljöverket**. Man kan kontakta Arbetsmiljöverket via telefon eller epost. Obs! all epost blir offentlig handling. Man kan också tipsa Arbetsmiljöverket anonymt om brister i arbetsmiljön/innemiljön på sin arbetsplats men får då ingen återkoppling om vad som händer. En arbetsmiljöinspektör kan göra motsvarande bedömning som en hälsoskyddsinspektör men enligt något annorlunda riktlinjer eftersom det handlar om en arbetsplats. Arbetsgivaren eller fastighetsägaren kan alltså föreläggas att genomföra utredningar och åtgärder som bedöms vara rimliga. Även Arbetsmiljöverkets beslut går att överklaga.

Vad kan jag göra för min egen hälsa

Om du är orolig för din egen hälsa bör du även kontakta sjukvården, dvs. primärvården/vårdcentralen eller företagshälsovården på din arbetsplats. Sjukvården kan utreda om det kan finnas andra orsaker till dina besvär än just innemiljön. Du bör berätta för läkaren att du misstänker att byggnaden kan vara orsak till dina besvär. Men det finns tyvärr inte så många medicinska undersökningar som sjukvården kan göra för att ”visa” att t.ex. luften inomhus är ohälsosam. I enstaka fall kan sjukvården påvisa en allergi som är kopplad till innemiljön. Läs mer om allergen under fråga 4. Om man tror att besvären orsakas av allergi eller annan överkänslighet kan man också kontakta **Astma- och Allergiförbundet** för råd.

När det uppstått inomhusmiljöproblem är det vanligt att några personer kan få svåra besvär, samtidigt som andra personer i samma byggnad knappast har några besvär alls. Ett annat problem vid en utredning, är att de flesta personer utsätts för en viss inomhusmiljö i skolan/på arbetsplatsen och för en annan inomhusmiljö i sin bostad. Det kan i många fall vara svårt att avgöra vad som orsakat hälsobesvärerna: skolan/arbetet eller bostaden, kanske i kombination eller något helt annat!

Den läkare som du kontaktar kan i många fall få hjälp i sin bedömning genom en remiss till regionens Arbets- och miljömedicinska klinik. Det finns sju arbets- och miljömedicinska kliniker i Sverige som ska täcka hela landets behov. På klinikerna samarbetar läkare, ergonomer, kuratorer, psykologer, yrkes- och miljöhygieniker, miljösköterskor och beteendevetare. Flera av klinikerna har också nedladdningsbara informationsbroschyrer om hälsobesvär av inomhusmiljön. Rutinerna kan variera mellan olika Arbets- och miljömedicinska kliniker.

Det är viktigt att en utredning inleds så snart som möjligt för att man ska veta vad som kan vara orsak till dina besvär, särskilt om flera personer har liknande besvär i samma byggnad. Det är också viktigt att en **kompetent inomhusmiljöutredare** anlitas och att utredningen sker systematiskt – stegvis och utan förutfattade åsikter. **SWESIAQ-modellen** är SWESIAQs råd för om hur man bör utreda systematiskt för att inte missa det som är viktigt. Tyvärr är titeln inomhusmiljöutredare ingen skyddad yrkesbenämning. Det finns många konsulter/utredare på marknaden med olika erfarenheter och kunskaper och med olika titlar. När det gäller fuktskadeutredningar finns det dock en utbildning till **Byggdoktor**. Utbildade byggdoktorer finns spridda över landet som man bör anlita i första hand när det gäller fukt- och mögelskador. Men inomhusmiljö innefattar mycket mer än fuktskador och det är viktigt att utreda förutsättningslöst. Det saknas fortfarande en bra utbildning för inomhusmiljöutredare.

Läs mer

- [Miljöbalken](#)
- [Arbetsmiljölagen](#)
- [Arbetsmiljöverket](#)
- [Folkhälsomyndigheten](#)
- Arbets- och miljömedicin i [Umeå](#), [Uppsala](#), [Stockholm](#), [Örebro](#), [Linköping](#), [Göteborg](#), [Lund](#)
- [SWESIAQ-modellen](#) – Våra råd om inomhusmiljöutredningar
- Hemsidan för [Byggdoktorer](#)
- [Astma och Allergiförbundet](#)